

Hétfői

Friss Újság

Felölős szerkesztő:
Dr. GARA ERNŐ

(független politikai hetilap)

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Str. Mihai Viteazul (Rákóczi-u. 16.)

A sülyedő hajó

menekültjei, vagy bátor harcos legények a nagyváradi tizenhat képviselők: ezt mérlegelik néhány napja a belpolitikai élet kritikusi.

Az utóbbi időben kevés olyan nagyjelentőségű esemény történt Románia belpolitikai életében, mint az elmúlt heti nagyváradi blokkalakulás. Mert akárhogy csürik-csavarják a dolgot az erdélyi blokk hivatalos és félhivatalos nyilatkozói, akárhogy hangoztatják a liberális párthoz való törhetetlen ragaszkodásukat, markánsan felrajzolódnak a közeljövő perspektívájában az új alakulat pártbontó következményei. Akár kórokozó a nagyváradi blokkalakulás, akár következménye egy már meglévő betegségnek, minden képen azt jelenti, hogy a liberális párt erős fizikumát halálos veszedelem fenyegeti. Akár ugy történt, hogy erős lelkű, belátó képviselők a helyzeti energiájuk feláldozása árán is a lelkiismeret szavára hallgattak, akár ugy alakult meg az erdélyi blokk, hogy óvatos politikusok a saját jól felfogott érdekeik védelmében — a közelfekvő veszedelem esete — a vészkijárat felé lopakodnak, mindenképen örvendetes a nagyváradi alakulás, amely a napnál világosabban azt jelenti, hogy a jelenlegi kormányrendszer a végnapjait éli.

Nagyon lényeges és fölötté örvendetes körülmény, hogy az első pártbontó megmozdulás az erdélyi érdekek védelmében történik. Ez a célkitűzés a jövőben követendő belpolitikai irányt szabja meg. Románia elbetegeskedett közállapotainak csak egy orvos-sága van: erdélyi szellemmel kell felinjekciózni a kormányzati rendszert, de gyorsan, mielőtt a katasztrófa bekövetkeznék. (g)

* Tartós cipőt Egri készít. Satu-Mare, Várdomb-u. 9.

Az erdélyi blokk előkészületei titokban folytak

A hivatalos liberális pártnak nem volt tudomása a nagyváradi alakulásról — Tatarescu kisebbségi államtitkár nyilatkozik a blokk jelentőségéről és a kormány kisebbségi programjáról. Szeptemberre kisebbségi konferencia lesz Bukarestben. Az erdélyi blokk és a nemzeti párt.

— A H. Friss Újság eredeti tudósítása —

Az erdélyi politikai életet friss lendületbe hozta a nagyváradi blokkalakulás. Mindenütt az okokat és a várható következményeket tárgyalják és a konklúzió, amely a tárgyalásokból leszűrődik, osztatlanul az, hogy: bukik a liberális kormány. Hogy az új alakulás minden nyilatkozat ellenére a liberális párt egysege ellen történt, mi sem bizonyítja jobban, mint az a körülmény, hogy a párt kebelében mit sem tudtak a blokkba tömörült képviselők szándékáról. Így Tatarescu miniszter is a H. Friss Újság munkatársától értesült a már megtörtént alakulásról. Már pedig ha békés szándék lenne a nagyváradi tömörítés, nem történt volna a párfigyelem olyan negligálásával, amely szinte puccsszerűvé tette a megmozdulást.

Tatarescu államtitkár tőlünk tudta meg az újságot

A H. Friss Újság munkatársának Nagybanán alkalm volt beszélgetni Tatarescu kisebbségi államtitkárrel, aki nyaralási turnéján pénteken Nagybanánra érkezett. Meglepő érdekesség, hogy

Tatarescu mitsem tudott a nagyváradi alakulásról és láthatólag kellemetlen meglepetéssel szolgáltunk a kisebbségi államtitkárnak,

amikor az eseményt tudomására hoztuk.

— Valóban meglep az új alakulás és így hirtelen nem is tudok annak magyarázatot

adni — mondta az államtitkár.

— Az erdélyi érdekek védelmében történik — mondtuk — és egyelőre azzal a nyomatékos hangsúlyozással, hogy nem érinti a liberális párt egységét.

— Hogyan érti azt, hogy egyelőre?

— Ugy, államtitkár ur, hogy valószínűnek tartom, az erdélyi szempontok körül a közeljövőben ki fognak élesedni az ellentétek az új alakulat és a liberális párt között ...

— Nem hinném — felelte Tatarescu — már csak azért sem, mert a kormány a közeljövőben szintén nagy súlyt kíván helyezni az erdélyi problémák megoldására, ami preventive élet fogja venni komolyabb surlódásoknak.

Szeptemberre kisebbségi konferencia lesz Bukarestben

— Mit fog tenni a kormány ebben az irányban?

— Ebben a pillanatban erre a kérdésre még nem tudok részletes feleletet adni. Most szabadságon vagyok

2 hét óta ugyszólván még újságot sem olvastam,

egy kissé tájékozatlan vagyok a napi eseményekben. Annyit mondhatok azonban, hogy az erdélyi kérdés és annak homlokterében a

kisebbségi kérdés megoldása a közeljövő egyik legsürgősebb teendője lesz.

Szeptember első napjaira e célból konferen-

ciát fognak öszezhívni Bukarestben, amelyre meghívjuk a kisebbségi közélet vezetőit és bevonjuk őket azokba a tárgyalásokba, amelyek az erdélyi és ezzel kapcsolatban a kisebbségi kérdéseket fogják felkarolni.

— Gondolja, hogy ezek után is lesznek surlódási felületeink az új blokkal? — kérdezte az államtitkár.

— Az attól függ, hogy a szép szavakból mennyi válik majd valósággá és az új frakció milyen komolyan és lelkiismeretesen fog kitartani a célkitűzése mellett ...

A nemzeti párt elutasítja a kooperációt

Az erdélyi érdekek letéteményese: az erdélyi nemzeti párt állásfoglalása nagyon érdekes az új alakulással szemben. Meg kell állapítani, hogy a nemzeti párt részéről nem szívesen fogadják az alakulást és mereven elzárkóznak minden közeledés lehetőségétől.

Beszélgettünk a kérdésről egy nemzeti párti vezérrel, aki a következőkben nyilatkozott:

— Nem kell nekünk az új barátság. Semmi szükségünk arra, hogy ezeknek az uraknak a segítő akcióját elfogadják. Tudjuk, miről van szó: sülyed a hajó! Hát csak sülyedjen és sülyedjenek azok is, akik éveken keresztül kiszolgálták. A mi időnk is elkövetkezik, de a mi hajónkon csak azok lesznek, akik kitartottak velünk a senki szíge-
tétlen!

MEGNYILT

MAX SÁNDOR

SZÖVET-, VÁSZON- ÉS MOSÓÁRU-ÁRUHÁZA
PIATA BRATIANU (DEÁK-TÉR) 9. DÁCIA MELLETT

MEGNYILT

Bródy Sándor az emlékezések keresztútjában...

Önéletrajz és azoknak a kis visszaemlékezései, akik közel kerültek a nagy íróhoz.

Néhány életrajzt közlünk alább az elmúlt hét nagy halottjáról — Bródy Sándorról. Még életében írtak e kis életrajzok — egy önéletrajz is van köztük — és úgy világitják meg Bródy Sándor csodálatosan szép életét, mint száz oldalról jövő reflektorfény. Aki elolvassa ezeket a kis írásokat közelebb jut Bródyhoz az író és életművészhöz egyaránt.

Önéletrajza

Születtem Egerben, amire büszke vagyok. Anno; 1864. Amit tanultam, az elemi iskolában tanultam. Derszinek hívták a tani órákat. Aztán az egri cisterciánál jártam végig néhány osztályt. Nem mondom meg hányat. Emberséges és szép napok voltak. Csakhamar színiakadémikus majd magán uton novelláim lettem. Tizenkét esztendő koromban jelent meg az első kötetem. Szidinek azaz Leonak volt ajánlva és voltaképpen azért írtam, hogy ajánlhassam. És megházasodhassak. De ezt el kellett halasztani és sokkal később volt az esküvőm, huszonegy éves koromban és mással. Látszólag sok munkával és igazában könnyen és jól éltem. Ugy hiszem az a gazdag ember, aki mennél többet és mindent elkölt. Tehát gazdag ember vagyok. Többször kezdtem újra az életet. Most őt fiam van és most együtt kezdünk el dolgozni. Az izlésünk egyezik, de azért jó barátságban vagyunk. Igazán nagy dolog nem történt velem, csak az, hogy anyám 89 éves korában és egy kis lányom 9 esztendő korában meghalt. És még az, hogy most a magyarok tipornak. De én hívó vagyok. Ez az élettörténetem. A lexikonra nem adok semmit. Semmi közöm a nyomtatott fontoskodáshoz. 1918. dec.

Bródy Sándor.

A fiatalok mestere Írta: Móric Zsigmond

Bródy Sándor volt az első, aki szociális érzékeket, akarati és problémákat hozott a magyar szépirodalomba.

Addig nagyok és kicsinyek, a ragyogók s a szürkék, mind vak és buzgó dicsőítői voltak a régi rendi Magyarország ideáljainak. Jókai, az uri nemes fiú éppúgy, mint utóda, Mikszáth, a főt parasztnemes iparos gyerek. De Jókai naiv áhitattal öntötte el csillogó és mesés düsszel azt a sötét és obskurus világot, Mikszáth már pénzért pucolta a rozsdás ideálokat, de közben leköpködte, kicsufolta, kivette őket.

Bródy Sándor már csak kerítésen át való összeköttetésben volt ezzel a grófi világgal. Respektálta s megvette grófokat. S ami ennél fontosabb, egész életakarása negációja volt a régi konok rabszolgai megnyugvának. A társadalmi rend ellen éppenny lázadt, mint annak következményei, a morális, aeshetikai és kulturális bortság ellen.

Ő hozott új szemet a nézésre, új hangot a szólásra, új akarat az élésre. Annyira tele volt energiával, hogy nem bírta azt lefékezni. Alkotó erejét

szétforgácsolta: de a vizek, a poshadt, penészes, rossz vegetációval tele tömött vizek fölzavarásában hallatlan munkát végzett.

A bálványdöntők s a tűz-gyújtók fajtájából való volt, hogyne lett volna hatása nemcsak a közönségre, de ifjabb író társaira is.

A családfő.

Írta: Herczegh Géza.

A Sándor bácsit, akit már akkor is tiszteltem, amikor még azt se tudtam róla biztosan, hogy a másik neve Bródy, úgy szerettem mindig, mint a tulajdon édesapám. A különbség mindössze az, hogy az ember az apjával ritkán szokott mátkozni, házdot játszan, pedig bevallom, Bródy Sándortól tanultam, tüstént, hogy hosszú nadrágot kezdtem hordani, vagy ami ezzel egy, hogy újságíró lettem.

Mindenki tudja, hogy Sándor bácsinak 5, azaz öt fia van:

1. Sándor, kitűnő újságíró. Arról lehet megismerni, hogy mindig kártyázik, mindig szivar van a szájában és a zsebében állandóan öt kötet Anatole France.

2. Pista. Monoklis tőzerőshadnagy uriember, hős és — ügyvédnek készülő Bedő Móricnál.

3. Bandi. Életművész.

4. Jancsi. Tűzerhadnagy. A legnagyobb magyar gavallér. Többet költ, mint az apja.

5. Illés. Rajzolóművész. Fogunk még róla hallani. Nagy ember lesz belőle. Csak el ne csábítsák a lányok, mert ő legszebb Bródy-gyerek a hat között [t. i. az apjukkal együtt.]

Ha jól emlékszem még, az elején azt írtam, hogy Bródy Sándor az apám. Ebből az következnék, hogy a fiait testvéreim. Tévedés. Nekik — legalább az otthonban — én vagyok a helyettes apjuk, mialatt az igazán a Fészekben van.

A toreádor.

Írta: Krudy Gyula.

Bródy Sándorról egyszer azt írtam egy színházi levélben, hogy megjelenésében van valami a toreádoré. A színházi közönség a bika, amelyet jól kell eltalálni a toreádornak, hogy a bika maradjon a porondon, nem pedig — ő.

Az előtt s azóta is sokat láttam Bródyt az élet különböző helyeiben. Mindig toreádor volt, aki emelt fővel, szinte alkudozás nélkül nézett szemközt az élettel. Csüggedni nem igen láttam. Még ha keserűen beszélt is életkörülményeiről, sohasem vettem észre bátoratlannak, vagy kishitűnek. Néha egy kalandor magabizottságával nézett szemközt a holnappal, máskor egy bölcs ember kélegyintésével intézte el a várható bajokat. Soha sem félt, keveset remélt s nem csodálkozott semmiféle eredményen. Az elpusztíthatatlan élet-öszöntő, szinte kisvárosian élénk érdeklődését ez érdektelen város apró-cseprő eseményei iránt, ajándékozó bánásmódját az emberekkel, beférkőzését s elhelyezkedését e mindig közönyös és unott pesti emberek gondolatvilágba, sokszor csodáltam.

Legjobban azzal imponált nekem, hogy soha sem feküdt le ebédután, hanem mindig társaságba vágyott.

Az apám.

Írta: Hunyady Sándor.

En agészen bizonyosan tudom, hogy valami telepátikus kapcsolat van kettünk között. A „Tanítónő” idejében, amikor a Damjanich-utcában laktunk, ki tudtam agondolatát találni. Éreztem, hogy a látogatói közül kit lehet bebocsátani, kinek kell letagadni, sejtettem, mikor kell föl és tíz perccel előbb kezdem főzni a kávé. Ha valahol kint kóboroltam az éjszakában, zsemben a lakáskulccsal, villanyűtőszerről megéreztem, no itt az ideje hogy hazamenjek, bebocsássam, most indult haza az öreg a Fészekből vagy az Otthonból. És mindig otthon is voltam előtte egy negyedórával, sose hamarabb. Micsoda vidám kor-szak volt az, az óriási sárga butork közt, amiket ő maga tervezett, minden darabot olyannak, mint egy görög épület, az ágyat akkorának, hogy elajándékozta után szét-fűréselve, két család tagjainak lett fekvőhelye.

Mindig visszavágyom abba az időbe, amikor nemcsak fia voltam, hanem inasa, tanítványa és kukája. Húgy örültem a sikereinek. A szép nőknek, akik hozzá jártak. Neki magának, mlkor megjött éjjel mindig vidáman és az ágya szélén ülve disz-kuráltunk. En erre a korra vissza-emlékezve mertem később lump lenni és kártyás.

Azt gondolom titokban, mégis csak meg kell, hogy bocsásson mindig, hiszen nála és tőle lettem az, ami vagyok, beszélgetéseink tűzében, különös bölcseségtől, megszokva szokásait, amelyek pedig csak őt illetik meg.

Bródy szomszéd

Írta: Hatvany Lajos.

Montaigne, a legkevésbé nagyképű filozóf írta meg Horatiusról, a legszipatikusabb latin poétáról, hogy ilyen embert szeretett volna asztali szomszédnak, ha uton valami fogadóba tér.

Nekünk nem kell messzi multhan működött költők felé visszavágyunk. Mert ha nem is nagy öröm kortársnak lenni, sőt kérem, mint többszörös keserves tapasztalatból tudom, épp ellenkezőleg, mindazonáltal jutott nekünk is valami. Ha ennivalóknak, egyéb jóknak nem is vagyunk valami bőven, asztali szomszédunk, az van.

Bródy Sándor a konyha tisztelője, az iny virtuouza. Ét- vagyitalokba belediktálja az étvágyat. Szórakozott ráigcsalokban fölkelte az izek és zamatok szunnyadó érzékét. Es míg eszik és etet, megtanít élni. A bust fölrazza buvából [közben válogatott borokat tölt], a csüggedőbe új lelket önt [közben rejtélyes sauce-okat kever], — a pszichébe

hatott a physicumon át.

számára az embertárs valami olyan kísérleti nyulfajta, akin experimentál. Szánalmába folyton belejászik a kíváncsiság, az ironikus játékkedv. És mégis nagy vigasztaló ez a bajszóvő, mind hozzá futunk, ha szorul a kapca.

Bródyval ebédelni, lelki orvosság, Bródyval utazni, megéppenséggel lelki szanatórium.

Különben Bródy, mint utitárs ez egész külön cikéma. No de egy füst alatt, bár egész tanulmányt érdemelne, elintézem itt ezt a széles és gazdag témakört is.

A Bródy-előtti utazók abban a tévhitben éltek le napjaikat, hogy az utazás célja látni. E cél elérése okából sokat fáradtak, főleg testileg. Bródy egész más alapeszméből indul ki, amidőn utazásra kél. Ő tudni akar. A tudást pedig az ember úgy szerzi meg idegen ország idegen népéről, hogy egy jó hotelbe száll. Ott lehetőleg sokat alszik, ugyanott sokszor borotválkozik, vagy legtöbbször étkezik. Közben beszélni kell szobalánnyal, borbélyal, pincérrel, szakáccsal. Időnként egy egy kocsiha szállni, de nem azért, hogy az ember a középületek megtekintésére fordítsa idejét, hanem hogy nézelődjék jobbra-balra, leginkább egy-egy kíváncsabb asszonyi állat tovalibbenő siluettjébe feledett megáhitó szemmel.

A román újságírók napja

Róman kollegáink megismételték az elmúlt heti újságírónapot. Ezúttal a Dácia nagytermében volt a szombati bál, míg a vasárnapi kertünnepelet, úgy, mint az elmúlt héten — a Római kertben tartották.

A táncmulatság — figyelembe véve azt a körülményt, hogy augusztusban nehéz a közönséget zárt táncterembe csalogatni — eléggé sikerült volt.

A jelen voltak közül a következők neveit sikerült feljegyezni:

Cantuniari vármegyei prefektus, Neascu munkügyi inspektor, Stavor a Banca Romaneasca h. igazgatója, Zamfirescu író és neje, Davidescu szerkesztő és neje, Ionescu rendőrigazgató és neje, Bródy Géza és neje, Ignat bíró, a 87-ik gyalogezred és a 9-ik vadászbatallion tisztikarának számos tagja.

A mai kertünnepeletnek kedvezett a jó idő.

Valódi angol varrott szandálok leszállított árban VAJDÁNÁL volt Bata bizományos.

Rokoko mintával varrt paplanok Grünfeldnél készülnek, műhely az Uránia mellett

Egy amerikai nagybácsi tragédiája

Hogyan intézték el a satmari Braunék a newyorki mister Brownt?

Egy rokonlátogatás szomorú következményei.

Nem igen esik szó róla, de el kell ismerni, hogy Amerika egész tisztességesen viseli magát a háború óta. Amerika alatt nem az Egyesült Államokat, vagy egy földrajzi meghatározást értek, hanem azt a sok Zsiga, meg Samu bácsit és Mácsi nénit, akik egy pár esztendeje egész tisztességesen küldöztetik a dollárokat erre felé. Nem az amerikai rokonság feletti düh, vagy pláne irigység beszél belőlem, de tudom, hogy majdnem mindenki felfedezte az utóbbi időben ezt a drága buta pali-Amerikát egy-egy rokon formájában. Az emberek az elmúlt pár esztendő alatt oda-oda vág-ták a kolumbus-tojásukat a családfához és kiköltöttek belőle az amerikai dollár-tehén-két, mint drága és rég nem látott rokont, aki el-eltejelget néha kevesebb, néha több dollárt a familiának.

Vannak, akik egész komoly existenciát csináltak az amerikai rokonok szeretetéből és vannak olyanok is, akiket soha nem remélt anyagi jólébe juttatott el az amerikai rokonság támogatása.

Baj van!

Hát kérem szépen én ezenel riadót fuvok. Ajánlom, hogy az amerikai rokon tulajdonosok tömörüljenek szervezetbe és hársítsák el fejükről azt a katasztrófát, amely létüket és jövődö dollárjaikat fenyegeti. Baj van! Amerikát megsértették! Egy amerikai rokon hősi haraggal a szívében most lohol vissza a tengerentúlra és kábel-távira'llal már meg is rendelte azt a véres kardot, amelyet az amerikai rokonság között készült körülhordozni. És ezen a ponton közzégyé válik a Braun familia esete, amelyet alább részletesen a megfelelő tárgyilagossággal és tul-ságos objektivitással fogok előadni.

Megérkezik a nagybácsi

A háború óta, amint említettük, az anyós-viccekkel egyformán pozdorjává csepegt az amerikai nagybácsi-ügy, megszűnt vicc lenni. Az amerikai nagybácsi megszűnt a váratlan, gutaütésszerű szerencsének fogalmi meghatározója lenni, élőlényé változott és egészen szapora fajtává tenyésztődött.

Jutott egy belőlük Braun satmari lakosnak is, még pedig olyan, aki nemcsak Amerikából küldözgette a kis valutákat, hanem egy szép napon meg is érkezett Szmárra. Olyan, jó mintaszerű marha nagybácsi volt ez, aki helyökbé hozta a pénzt a rokonoknak és ott akart terpeszkedni a Braun-fiu lakodalmán, akinek százezer lejes nászajándékot ígért.

A nagybácsi bevásárlásai

Hosszas magyarázgatás helyett tessék talán elolvasni Gábor Andor dollárpapa című idevágó szakmunkáját, abból mindenki fogalmat szerezhet arról, hogyan fogadták Braunék miszter Brwont a nagybácsit. Mindenben igyekeztek még a gondolatait is elcsenni. A bácsi egyszer kijelentette, hogy ékszerüzlete lévén Amerikában, szeretne briliánst vásárolni. Brilián-ócskásoktól hallottam, hogy itt a viszonyokhoz képest az ilyesmit nagyon olcsón lehet megszerezni. Braunék persze bukfencs udvariassággal hozták mindjárt a legkülönösebb briliáns-kereskedőt, akitől a bácsi be is vásárolt egy pár száz ezer lei értékű drágakövet.

Jön a krach

Pár nappal ezelőtt a Braun-familia megdöbbenve vette észre, hogy az öreg tekintetes orrol valamiért, sőt a vendégszobában pakolni is kezd. Tanácskoztak és elhatározták, hogy megintérlálják a bácsit, aki eddig még a nászajándékot sem vette meg. Az interpellációra adott válasz lesújtó volt. Az öreg ur rájött arra, hogy Braunék összepakáltak a gyémánt-áruval és körülbelül 120.000 leiel tulfizették vele az árut, mint amennyiért meg lehetett volna kapni. A kisrodhadtön-Pynkerton megállapította azt is, hogy ezt a pénzt az ő hön szeretett rokonai vágják zsebre. Áthul-lázmzott rajta a keserűség és elhatározta, hogy elutazik. Semmi kapacitálás nem használt, az öreg bucsu nélkül elment.

Braunék bosszút állnak

Amikor a tisztas Braun familia látta, hogy a dolognak fele sem tréfa, — bosszút esküdött: azok a briliánsok és azok a dollárok nem fognak keresztüljutni a vámon. A fogadalmat tett követte és így történt, hogy Brown bácsit a vámnál górcsövi vizsgálat alá vették. — Még a szemgolyóját is megkopogtatták, hogy nem gyémánt-e? Persze, az ami gyémánt volt előkerült és előkerült a dollár is, ami még megmaradt. Elvették tőle mindent. A póru-ljárt amerikai bácsi egy ugyancsak itt időző amerikai-tól kapott kölcsönpenzen utazott vissza.

Végszó

Eddig van a történet. Én azt hiszem jó lesz vigyázni! A vérig sértett amerikai bosszuterivel a szívében utazott

Ha elegáns női-férfi és gyermek cipőt akar úgy forduljon bizalommal Schwartz cipőszalonba. Tompa-utca 3. Javitást elfogadok.

vissza. Braunnak pedig már mindegy a dolog. Egyelőre ő már véglegesen kipréselte a maga bácsiját, nincs szüksége többé Amerikára. Dr. Rokontalan.

A kegyetlen kegyurak ebédje és az elüzött tanító ebédje.

Adalék a girádtótfalusi iskola ügyében. — Miért nem telik a minoritáknak havi két-három ezer lej iskola segélyre?

El kell pusztulni a magyar iskolának.

Irtunk már arról a kegyetlenségről, amit a nagybányai minoritarend a girádtótfalusi katolikus magyar iskolával cselekedett: tanítóstól nebulóktól mindenestül késhagyre szurta és felkínálta az államnak: vegyék és egyétek...

Két ebéd...

Délután két órára kerültem a minorita rendházba. Az ebédlőbe vezettek, ahol a nagy ebédek utáni dolcse farnyentes hangulatba kerültem. Az asztal körül jóllakott papok arany színű boroskát ittak — a cseledség elhordta a gazdagon terített asztal maradékait. Isten látja a lelkeket — nem irigylem a minoriták koszlját, de a girádtótfalusi római katolikus tanító ebédje sem irigylésre méltó. Déli 12 órakor még Bakó Pál tanítóéknál voltam, akikkel szintén ebédeltem. Az asztal körül a tanító a felesége és négy kis gyerek — az asztalon kenyér zöldséppaprika — egy tálsó; ez volt a tanítóék ebédje. Ez a két ebéd mindent megmagyaráz. De hallgassuk csak Bakó tanító ur magyarázatát is, hogy jobban megértjük a dolgot.

Nem bírom tovább!

— Uram, én kitarítottam, ameddig bírtam. Most már nem bírom tovább — látja mit ebédelünk és higyeje el, ha mondom az sem mindig van. A szó szoros értelmében éhezünk, hónapok óta nem kapok fizetést a rendházról. Eddig is hétszázötven lej kaptam egy hónapra, ebből sem lehetett megélni, de csak eltengődtem valahogy. Azaz pótoltam ki az éhbért, hogy mindennap bementem Nagyányára gyalog — volt egy két mise a minoriták

Elegáns
Uri fehérenemű
Iczkovits
Testvéreknel
Piața Brătianu (Deák-ter)

templomában — így megke-restem még 10—20 lejt naponta.

Alltam a posztot..

Dacára annak, hogy

Pop Dariu tanfelügyelő ur több ízben felajánlotta, hogy kineveztet állami tanítónak, kapok négyezer lej körüli havi fizetést, nem fogadtam el az ajánlatot

mert úgy éreztem nekem kötelességem van a magyar fajtámmal szemben. Bárhogy kínlódtam álltam a posztot, mert tudtam, hogy nekem nem szabad elhagyni a magyar gyermekeket...

És most mégis meg kell tennem. Most már zöldséppaprikára sem telik.

Százötven lej havi fizetést ad a minoritarend a tanításért és a kántorkodásért.

— Azt mondta Kormos ház-főnök ur, ha nem tetszik hagyjam itt az iskolát, menjek másfelé iskolát keresni.

— De mi lesz itt a gyerekekkel? — Kérdeztem kétségbeesve a főnök urtól.

— Majd beiratkoznak az állami iskolába — felelte.

Most itt a szeptember, sehol semmi. Benn voltam a minoritarendnél, hogy Kormos tisztelendő urat az utolsó pillanatban jobb belátásra bírjam, de ő most nincs odahaza — fürdön van.

* * *

Én is benn voltam a Minorita-rendnél Kormos tisztelendővel akartam beszélni, de valóban fürdön van. Elfürdözi a girádtótfalusi magyar iskola pénzt. Kedves egészségére...

Gépeket vásárol a szovjet Budapest

Budapest, augusztus 16. Az orosz szovjet megbízásából néhány nap óta két odesszai kereskedő tartózkodik Budapestben, akik a magyar gépiparban nagyobb bevásárlásokat végeznek. Az odesszai kereskedők ma visszautaztak Oroszországba.

Grünfeld paplanjai legszébbek, műhely az Uránia mellett

Földrengés Jugoszláviában.

Szabadkán, Zomborban és a Dunántúlon érezték a lökéseket.

Szabadkáról táviratozzák: Tegnap délután több ízben erősebb földrengéseket érezték Szabadkán. Az ablakok megcsörrentek, a butorok mozogni kezdtek. A rengéseket tompa dübörgés kísérte. Zomborban is érezték erős földrengéseket és Pécsről érkezett jelentések szerint Pécsen, Baranya és Tolnamegyékben több helyütt érezhető volt a rengés. A bécsi meteorológiai intézet Bécsből 200 kilométerre földrengést jelzett és azt következtetik, hogy az osztrák Alpokban voltak a rengések, amelyek minden valószínűség szerint összefüggésben állanak a jugoszláviai és magyarországi földrengésekkel.

Ady Endre két kiadatlan verse.

Barna ég alatt

Nyáron hirtelen barnaság
Jön néha valahonnan.
Csupa nagy gyász a föld s
az ég
S a szívem félve, reszketően
Téli tempókra dobban.

Szapulva hull a hideg eső,
Csepegő, furcsa árnyak.
Apró, fagyos, téli manók
Redős, forró homlokomon
Nagy próba táncot járnak.

Ilyenkor mindent jól tudok
Regyellenül, sötéten,
Hidegen látom sorsomat,
Célotat s balga végemet
Ott fönna a felhős égen.

Barnán, felhősen néz a nyár
Reám, szegény balogra
S itt van már a homlokomon
Korán-kötöttem, fagyosan
A tél jégvirág csokra.

Virágos, szegény homlokom
Mögött mély, barna eszmék
Segy szörnyű gondolatverem,
Magsiklanak a lábaim,
S már mintha esnék, esnék.

Kleopátra hívása

Rólad álmodom:
Kínos szerelem sátra.
Légy védő asszonyom,
Ó Kleopátra.

Kösöntyűd arany
S én kiállok a gátra.
Légy védő asszonyom,
Ó Kleopátra.

Léda elüzne
S nem vagyok bátrak bátra.
Légy védő asszonyom,
Ó Kleopátra.

Megyek bizóan
S nem nézek soha hátra;
Légy védő asszonyom,
Ó Kleopátra.

berek börtönben sanyalódnak. Vigye magával a börtönört, fizesse a lakását és ellátását. Ha nem teheti, ám, veszítse el szemévilágát. Az emberiség így érzett 1924-ben Magyarországon olyasvalakkal szemben, akinek csak az a bűne, hogy híve a köztársasági államtörvénynek. Az ő- és középkorban voltak bűnök, amelyeknek szemvesztés volt a büntetésük. De Veér Imrét csak másfél évi fogházra ítélte a törvény és nem szemvesztésre. Nem baj. Az emberiség arra való, hogy olyat is merjen, amit a törvény nem mer: Veér Imre köztársasági, veszítse hát el a szemévilágát. Ettől az emberiségtől fölbőszült az Emberi Jogok Ligája és fölbőrdült. Emberiességet, igazi emberiséget követel és úgy lehet, hogy ettől a hangos kiáltástól összeomlanak a vámsorompók, amelyek eltorlaszolták az emberiségnek Magyarországra fel vezető útját. És akkor elmondhatjuk: egy ember elvesztette a fél szemét, de az emberiség viszsza kapta a szemévilágát.

A leghatásosabb törvényszéki védőbeszéd.

Vigjék a bíróság előtt.

Pompás kis törvényszéki esetet ír le a Newyork Herald.

A védő így iparkodik kiábrítani a tolvajt a bajból:

„Védencem nem mondható ki bűnösnek a lopásban. Mert mi történt? Ment hazafelé s egy nyitott ablak előtt haladt el. Jobb karjával benyúlt s néhány csekély értékű tárgyat kiemelt olyan közelről, amennyire karjával be tudott nyulni. A lopást tehát csak a karja követte el, nem pedig az egész vádlott s meg vagyok győződve, hogy Önök nem fogják az egész embert megbüntetni, csak a karját, amely a bűnt elkövette.”

A jelenlevők azt hitték, hogy a védő a nagy buzgalomban megzavarodott. Csak a törvényszéki elnök nem jött ki a nyugalmából és így felelt:

„Legyen a védő urnak igazsága. Engem legalább teljesen meggyőzött az érvelése s azt hiszem, egyetértéssel velem bíróársaim, ha kimondom az ítéletet. Én nem ítélem el a vádlottat, csak a jobbkarját, két esztendei fegyházra s abba is belenyugsom, hogy a jobbkarját saját becses személye nélkül küldje a fegyházba.

Erre előlépett a vádlott, le-szórolta jobbkarját és letette a bíróság asztalára.

Azután, mint akinek semmi köze nincs tovább az igazságszolgáltatáshoz, a közönség harsogó derűsége és éljenze mellett védője karján elhagyta a termet.

— Elgazdálkodják Károlyi Mihály vagyonát.

Budapestről jelentik: Károlyi Mihály vagyona tudvalevőleg zár alatt van és Tótfy Béla, nyugalmazott közlekedési miniszter a teljes hatalmu gondnoka, aki teljesen önkényesen gazdálkodik a hitbizományi vagyonnal. Tótfy most engedélyt kapott, hogy egymilliárd magyar korona kölcsönt kebelezhesen be a hitbizományi vagyonra.

— Az ópium-kereskedés a népszövetség előtt. Genéből sürgönyözik: Az ópiumnak és melléktermékeinek kereskedésével foglalkozó népszövetségi bizottság tegnap nyilvános ülést tartott, amelyen tárgyalták az egyes kormányok részéről már meghozott intézkedéseket. Elsősorban arról a határozatról tanácskoztak, amely a konzuli képviselőket felhatalmazza, hogy távirati utasításra ópium-

behozatali engedélyeket adjanak. Tárgyalták továbbá az ellenőrzési rendszabályokat és ennek során kiemelték a külföldiek engedélyeire vonatkozó kínai szabályzat ideiglenes rendelkezésnek alkalmazását.

— **Bikszádi gyógyfürdő** június 1-től nyitva, teljes üzemben. — Ivó kúra, meleg ásványvizes és szénsavas fürdők, hideg víz és belélegző gyógymód. Állandó fürdőorvos, elsőrangú konyha. Javallva idült gyomor és bélhurut, sárgaság, kerek gyomorfekély és vesebajoknál. Ugyancsak gége, légcső és hölyghurtnál. Szobák még előjegyezhetők. Felvilágosítást díjtalanul nyújt a fürdőigazgatóság Bicsad (Bikszád) Szatmár megye.

Hazaérkeztem a fürdőből!

Valamint a multban úgy a jövőben is mindennemű közvetítést és uttlevél vizumoztatást gyorsan és biztosan eszközöl

LEBOVITS

Bathányi-u. 1. Bernádt vendéglőben

Saisonvégi elárusítás!

Rosenfeld Miksa
nagyáruházában

Még néhány napig

angol és cseh

szövetek

teljesen a tavalyi árban kaphatók

Szőnyegek, butorszövetek, hencsertakarók
leszállított árban

vásznak, damasztok, garnitúrák
gyári raktára

Nuhbuck és antilop cipőjundóságok VAJDÁNÁL volt Bata bizományosa Rákócy-u. 27

Hírek

És megnyílnak a szemek

A budapesti Népszava írja: Az emberiség és az emberi jog még nem került a behozatali cikkek szabad listájára. Pedig ránkérne a behozataluk, mert ebből az áruból alig terem valami az országban. Veér Imrét a teljes vakaság katasztrófája fenyegeti, ha az orvosi tudomány nem siet a segítésére. Es Magyarország igazságszolgáltatása, Magyarország igazságügyminisztere föltételekhez köti egy szerencsétlen ember szemévilágának megmentését: Veér Imre vigye magával a kórházba a börtönört! Mi célból? Hát nem egyetlen nagy börtön ez az ország, ahol csak foglyok vannak, de szabad emberek nincsenek? Itt akasztott emberek szabadon járnak és szabadon járó em-

Felhívjuk a t. közönség figyelmét arra, hogy a **LUNA** gyógyviz egyedárusítását átvettük **COOPERATIVA de Conzum** Satu-Mare, Piata Bratianu (v. Deák-tér)

Nyomatott Weisz Sándor könyvnyomdájában Satu-Mare, Piata Bratianu 9.